

Forfatter: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev

Titel: BREV TIL: Rigsdagen FRA: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev (1870-10-12)

Citation: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev: "BREV TIL: Rigsdagen FRA: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev (1870-10-12)", i *Det nordslesvigske Spørgsmaal, 1864-1879 - aktstykker og breve til belysning af den danske regerings politik (2. bind)*, Henrik Koppels Forlag, s. 753.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001825006-002-shoot-L0018250060020516.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Det nordslesvigske Spørgsmaal, 1864-1879 - aktstykker og breve til belysning af den danske regerings politik (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Udenrigsminister Baron Rosenørn-Lehn til Rigsdagen.
12. October 1870.*

Saasnart Krigen mellem Frankrig og Preussen viste sig at være uundgaaelig, ilede flere mindre tilgrændsende Stater med at erklære sig neutrale og søgte i Berlin og Paris at forsikre sig, at deres Neutralitet vilde blive respekteret. s. 754 Den kgl. Regering troede ikke at burde følge dette Exempel. Den skjulte vel ikke for sig selv, at den ved at undlade snarest muligt at erklære sig neutral, forøgede Faren for at Preussen kunde søge at sikkre sin Nordgrændse ved at bemægtige sig Jylland eller Kjøbenhavn, men denne Fare antoges dog under de forhaandenværende Forhold ikke at være større end at den i det Væsentlige kunde afvendes ved passende militære Foranstaltninger i Jylland samt ved at Kjøbenhavn blev sat i Forsvarsstand fra Søsiden. Derimod syntes Uvisheden om, hvilket Parti Danmark vilde bestemme sig til at tage, at maatte indeholde en Opfordring for Preussen til at tilfredsstille Danmark ved en loyal Opfyldelse af Pragerfredens Art. V, samt for de Magter, der bestræbte sig for at lokalisere Krigen, til at tilraade den preussiske Regering ikke at tøve med at træffe en saadan Overenskomst med Danmark.

48

Af disse Hensyn holdt den kgl. Regering sig altsaa foreløbigt tilbage fra at erklære sig. Denne reservede Holdning blev meget bemærket, navnlig ogsaa i London og Petersborg, og det er ikke usandsynligt, at den preussiske Regering kunde have besluttet sig til at gjøre Tilbud her i Kjøbenhavn, hvis ikke de sydtyske Stater saa hurtigt og bestemt havde erklæret sig for Preussen. Men da den preussiske Regering følte sig sikker fra den Kant, bortfaldt enhver Udsigt til at den skulde ville bringe Offre for at opnaae Danmarks Passivitet.

Den 22. Juli meddeelte den herværende preussiske Gesandt officielt Krigens Udbrud og ligeoverfor denne Notifikation vilde en fortsat Taushed fra den kgl. Regerings Side overalt blive opfattet som en utvivlsom Antydning om at den nærede krigerske Hensigter. England og Rusland anbefalede meget indtrængende, at Danmark skulde erklære sin Neutralitet, og vel udtalte den franske Regering her Ønsket om at man saalænge som muligt skulde udsætte Svaret til Preussen, men paa samme Tid erkjendte Hertugen af Gramonts. 755 ogsaa i sine Samtaler med Grev Moltke *) at det var nødvendigt for Tiden at afholde sig fra Alt, der kunde give Preussen et Paaskud til at behandle Danmark som Fjende.

Under disse Omstændigheder troede den kgl. Regering ikke at burde tøve længere med at erklære sig. I Statsraadsmøde d. 25. Juli vedtoges det, at den preussiske Regerings Meddelelse skulde besvares med en Neutralitets-Erklæring, der dog maatte affattes saaledes, at man ikke forbandt sig videre end fornødent og navnlig ikke bestemte end Rusland, der udtrykkelig havde reserveret sig at forandre sin neutrale Holdning, hvis dets Interesser senere maatte tilraade Saadant. I Overensstemmelse med denne Beslutning instrueredes den kgl. Gesandt i Berlin **) og samme Dag udgik Regeringens Bekjendtgjørelse, hvorved Fr. 4. Mai 1803 om Søfart i Krigstid sattes i Kraft. Grev Bismarck modtog Meddelelsen om Danmarks Neutralitet paa tilfredsstillende Maade men lagde dog tillige i sin Samtale med den kgl. Gesandt ikke Dølgemaal paa, at han ikke vilde kunne give noget Løfte om, efter Freden at see sig istand til at imødekomme den danske Regerings Ønsker med Hensyn til Nordslesvig bedre end det hidtil havde været Tilfældet. ***)

Et Par Dage senere modtog den kgl. Regering Efterretning om at en fransk Afsending, Hertugen af Cadore, var underveis hertil for at tilbyde Danmark en Alliance med Frankrig. ****) Denne Sendelse kom den kgl. Regering meget uventet. Det havde i Grev Moltkes Samtaler med Hertugen af Gramont viist sig, at den franske Regering selv ikke ventede, at der under nogen Omstændighed kunde blive Spørgsmaal for Danmark om at opgive Neutraliteten, før en betydelig fransk Landgangshær befandt sig i Østersøen, og ligesom ens. 756 saadan endnu ikke var samlet i de franske Canalhavne, saaledes var det heller neppe sandsynligt at den vilde blive afsendt, før det ved Rhinen havde viist sig, at disse Tropper ikke vilde finde bedre Anvendelse paa den egentlige Krigsskueplads. Men under disse Omstændigheder maatte man selv fra et udelukkende fransk Standpunkt have indseet, at Øieblikket i alt Fald endnu ikke kunde være kommet for Danmark til at tage Spørgsmaalet under endelig Overveielse, da selv et betinget Løfte om Alliance strax vilde have udsat Landet for de største Farer, hvis det blev bekjendt i Berlin. Men dertil kom desuden, at Afsendelsen af Hertugen af Cadore ikke kunde Andet end vække en stærk Mistillid hos Preussen til vore Hensigter og forøge det Tryk, som man allerede fra forskjellige Sider søgte at udøve paa den kgl. Regering. Det viste sig snart, hvor begrundet denne Frygt var, da Cabinettet i Petersborg endog foreslog i London, at de to Regeringer i Forening skulde lade erklære i Paris, at de, hvis Frankrig bevægede Danmark til at opgive sin Neutralitet, »vilde finde det i høieste Grad vanskeligt at bevare den strænge Neutralitet, som de ønskede at vedligeholde under den nærværende Krig«.

48*

Hertugen havde allerede forladt Paris og det var saaledes nu for silde at søge at standse hans Reise. Han ankom hertil d. 1. August. Af Hensyn til Danmarks neutrale Stilling, bestemte man sig til, at hverken Udenrigsministeren eller noget andet Medlem af Regeringen personligt skulde forhandle med ham, hvorimod

det overdroges til Grev Frijs, at modtage de Meddelelser, som den franske Afsending var bemyndiget til her at gjøre.

I de mundtlige Forhandlinger, som Grev Frijs fra d. 5te til d. 8de August førte med Hertugen af Cadore*) viste det sig at denne var bemyndiget til at foreslaae en of- og defensiv. 757Alliance mellem de to Stater, dog at den først skulde træde i Virksomhed, naar et fransk Landgangscorps paa c. 28000 Mand befandt sig i de danske Farvande, og til Gjengæld for Danmarks Cooperation ved et Angreb paa Hertugdømmernes Kyster tilbødes hele Slesvig eller en saa stor Deel deraf, som Danmark selv maatte ønske at modtage. Hertugen forlangte vel ikke, at der allerede nu skulde afsluttes nogen formelig Traktat paa det angivne Grundlag, men han insisterede dog paa strax at modtage et bestemt Svar, om hvorvidt den kgl. Regering nu vilde forpligte sig til at indgaae en saadan Alliance, saasnart Forudsætningen derfor, nemlig Tilstædeværelsen her af et fransk Landgangscorps realiseredes, hvilket efter hans Paastand vilde være Tilfældet i Slutningen af August.

Men forinden disse fortrolige Forhandlinger vare tilendebragte og før Sagen altsaa havde kunnet forelægges Hs. Maj. Kongen til endelig Afgjørelse, var Efterretningen om de for Frankrig ulykkelige Slag ved Wørth og Forbach ankommen hertil. Disse uventede Begivenheder forandrede Forhandlingens Stilling. Om det end vistnok dengang endnu ikke var muligt at forudsee at disse tvende Nederlag vilde blive Begyndelsen paa den lange og uafbrudte Række af Uheld, der efterhaanden har ført til Keiserdømmets Fald og Beleiringen af Paris, kunde man dog ikke længere tvivle paa, at efter den Vending Sagerne havde taget, vilde den franske Krigsstyrelse ikke for Tiden kunne undvære noget betydeligt Troppcorps i Frankrig og at Planen til en Landgang paa Østersøens Kyster nu i alt Fald var udskudt i en ubestemmelig Fremtid. Forudsætningen for de ved Hertugen af Cadore overbragte Forslag var saaledes bortfaldet og den kgl. Regering kunde derfor i sit Svar indskrænke sig til at constatere dette, uden at behøve nærmere at udtale sig om, hvad den under andre Omstændigheder vilde have troet at burde bestemme sig til. Da Hertugen d. 10de August modtog dette mundtlige Svar giennem Udenrigsministeren, erkjendtes. 758han udtrykkelig, at det under de forhaandenværende Omstændigheder ikke kunde lyde anderledes, og bevidnede iøvrigt sin Taknemlighed for de venskabelige Følelser for Frankrig, som han overalt i Danmark havde mødt. Den 12te August afreiste han herfra. *)

Da Udsigten til at krigerske Begivenheder vilde komme til at finde Sted i Danmarks umiddelbare Nærhed maatte ansees som idetmindste foreløbig bortfaldet, og da desuden som Følge heraf de i Nord-Tydskland opstillede Troppcorps efterhaanden droges sydpaa, kunde den kgl. Regering skride til den successive Ophævelse af de militaire Foranstaltninger, som den havde anseet det for nødvendigt at træffe.

De senere politiske Begivenheder have kun middelbart berørt Danmark. Dog har den engelske Regering under 17. Aug. rettet en Opfordring til den kgl. Regering ligesom til de øvrige neutrale Magter, **) om at indgaae en gjensidig Overenskomst, hvorefter de ikke ville forlade Neutraliteten uden »forinden at have udvexlet deres Tanker og meddeelt hverandre den forandrede Politik, som de maatte ville følge«. Den Forpligtelse, som man paatog sig ved at tiltræde dette Forslag var ikke af synderlig Betydning, men en saadan Ligue mellem alle neutrale Magter kunde muligvis efterhaanden udvikle sig til at blive Fredsmægler mellem de Krigsførende. Den kgl. Regering betænkte sig derfor ikke paa at gaae ind paa det engelske Forslag, ***) saameget mindre som den paa Grund af det slesvigske Spørgsmaal har en umiddelbar Interesse i at sikre sig en Plads i en europæisk Congres, forsaavidt Freden maatte blive sluttet under Mægling af de neutrale Magter i Forening. For imidlertid allerede. 759nu at constatere Danmarks Fastholden af sine berettigede Krav paa den preussiske Regering, fremhævedes udtrykkelig i Svaret til England, at det slesvigske Spørgsmaal endnu venter paa sin Løsning. Iøvrigt bestemtes Danmarks neutrale Stilling i dette Aktstykke paa samme Maade som det i sin Tid var skeet i Erklæringen til den preussiske Regering, hvorhos endelig Ønsket udtaltes om at de neutrale Magter i Forening vilde virke hen til, at Krigens Følger ikke bleve farlige for Europas Fremtid. *)

Da den provisoriske Regering d. 5. Sept. constitueredes i Paris modtog den kgl. Regering Meddelelse om denne Forandring i Frankrigs statsretlige Forhold. Naar man imidlertid endnu ikke officielt har anerkjendt den nye republikanske Regering, er Grunden dertil at søge dels i dennes aldeles interimistiske Charakter dels ogsaa i et Hensyn til den Mulighed, at den preussiske Regering vilde vægre sig ved at forhandle om Fred med den provisoriske Styrelse i Paris. Den kgl. Regering har derfor hidtil indskrænket sig til at træde i officiøst og venskabeligt Forhold til den nye Regering i Frankrig, **) dels gjennem dennes herværende Repræsentant og dels gjennem Grev Moltke, der iøvrigt ligesom Fleertallet af hans Colleger endnu befinder sig i Paris. —

P. Vedels Haand. — »Politiske Koncepter med Indlæg« III. U. A. — De nævnte Bilag er alle trykt i det foregaaende.